

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ АРХІВІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Архівні зібрання України

Путівники

ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ПУТІВНИК

Том 1

ФОНДИ ПЕРІОДУ ДО 1939 РОКУ



КИЇВ
2008

Державний архів Івано-Франківської області: Путівник. – Т. 1: Фонди періоду до 1939 року. – К., 2008. – 464 с.

Пропонований путівник входить до серії архівних довідників, які видаються за галузевою програмою “Архівні зібрання України”. У ньому подано інформацію про склад і зміст документів Державного архіву Івано-Франківської області. До першого тому увійшли джерела з історії західноукраїнських земель у складі Речі Посполитої (1752–1772), Австрійської (з 1867 р. – Австро-Угорської) імперії (1772–1918), ЗУНР (1918–1919), Польщі (1919–1939) та періоду Першої світової війни. В даному томі проанотовано всі фонди періоду до 1939 року, в т. ч. подано інформацію про розсекречені матеріали, описано унікальні й особливо цінні документи. Путівник побудований за галузево-тематичною схемою, оснащено сучасним науково-довідковим апаратом, який включає довідку про адміністративно-територіальний поділ області (1752–1939), покажчики (іменний; географічний; установ, підприємств, організацій), перелік фондів та ін. Видання розраховане на істориків, краєзнавців, науковців, усіх, хто цікавиться історичною спадщиною України.

Головна редакційна колегія серії “Архівні зібрання України”:

О. Удод (голова), Г. Боряк (заступ. голови голов. редкол.), В. Верстюк, Л. Дубровіна, М. Делеган, Л. Гурбова, Ю. Кулініч, В. Лозицький, Н. Маковська, І. Матяш, О. Музичук, К. Новохатський, О. Онищенко, Г. Папакін, Д. Пельц, Ю. Прилепішева (секретар голов. редкол.), Т. Прись, Л. Скрипка, П. Слободянюк, В. Смолій, Л. Терещук, Н. Топішко

Відповідальний редактор

Катерина МИЦАН

Автори-упорядники:

Валентина ГНАТІВ, Наталія КАЛЮЖНА, Любова СОЛОВКА (старший упорядн.), Оксана ЧОВГАНЮК, Володимир ЯНОШ

Науковий редактор

Геннадій БОРЯК

Рецензенти:

О. С. Жерноклеєв, О. С. Рубльов

Схвалено Редакційно-видавничою радою Державного комітету архівів України та науково-методичною радою за № 1 від 5 грудня 2007 р. Державного архіву Івано-Франківської області

Виходить у світ за сприяння Фонду Катедр Українознавства (США)

ПЕРЕДМОВА	6
Умовні скорочення	24

Розділ 1. ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

1.1. Воеводське управління	26
1.2. Повітові староства	39
1.3. Виборча комісія	55
1.4. Тимчасові органи влади періоду Першої світової війни	55
1.4.1. Начальники (комісари) повітів	55
1.4.2. Коменданти міст та залізничних станцій	62
1.4.3. Повітова оціночна комісія	63

Розділ 2. ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

2.1. Тимчасовий відділ самоврядування	64
2.2. Повітові відділи	65
2.3. Органи самоврядування міських громад	68
2.4. Органи самоврядування сільських громад	74

Розділ 3. УСТАНОВИ СУДУ ТА ПРОКУРАТУРИ. АДВОКАТУРА. НОТАРІАТ

3.1. Суди	79
3.1.1. Шляхетський суд	79
3.1.2. Магістратські суди	80
3.1.3. Домінікальні суди	81
3.1.4. Окружні суди	83
3.1.5. Повітові суди	90
3.1.6. Гродські суди	96
3.1.7. Судові виконавці	104
3.1.8. Районний військовий суд	105
3.2. Органи прокуратури	106
3.3. Адвокати	112
3.4. Нотаріуси	118

Розділ 4. ОРГАНИ ПОЛІЦІЇ. В'ЯЗНИЦЯ

4.1. Органи поліції періоду Першої світової війни	123
4.2. Органи поліції польського періоду	127
4.2.1. Окружні (воеводські) управління поліції	127

4.2.2. Повітові управління поліції	131
4.2.3. Міський комісаріат поліції	138
4.2.4. Постерунки державної поліції	139
4.2.5. В'язниця	177
Розділ 5. ВІЙСЬКОВІ УСТАНОВИ Й ОРГАНІЗАЦІЇ. ПРИКОРДОННА ОХОРОНА	179
Розділ 6. ЕКОНОМІЧНІ УСТАНОВИ	
6.1. Промисловість	186
6.1.1. Підприємства гірничорудної промисловості	186
6.1.2. Промислові інспекторати. Заводи	189
6.1.3. Електростанції	193
6.1.4. Друкарні	194
6.2. Будівництво	194
6.2.1. Управління з регуляції рік	194
6.2.2. Установи із встановлення збитків, заподіяних приватним особам війною 1914–1918 рр.	196
6.2.3. Повітові бюро з відбудови господарства. Будівельні експозитури	197
6.3. Транспорт	199
6.4. Фінансові органи	200
6.5. Торгівля	205
6.6. Сільське господарство	206
6.7. Кооперація	214
Розділ 7. УСТАНОВИ ПРАЦІ Й СОЦІАЛЬНОЇ ОПІКИ	216
Розділ 8. ОРГАНИ ОСВІТИ ТА НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ	
8.1. Органи освіти	224
8.1.1. Повітові шкільні ради	224
8.1.2. Шкільні інспекторати	233
8.1.3. Державна екзаменаційна комісія	235
8.2. Навчальні заклади	235
8.2.1. Вчительські семінарії	235
8.2.2. Гімназії	238
8.2.3. Ліцеї	247
8.2.4. Народні початкові школи	248
8.2.5. Професійні школи	262
Розділ 9. РЕЛІГІЙНІ УСТАНОВИ	265
Розділ 10. ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ	
10.1. Українські організації	272
10.2. Польські організації	282
10.3. Єврейські організації	304
Розділ 11. ОСОБОВІ ФОНДИ	305

Розділ 12. КОЛЕКЦІЇ	306
Примітки	310
ДОДАТКИ	322
Довідка про зміни в адміністративно-територіальному поділі сучасної Івано-Франківської області (1752–1939)	322
Показчик установ, підприємств, організацій, товариств, об'єднань	328
Географічний показчик	361
Іменний показчик	369
Перелік фондів	373
Науково-довідковий апарат до документів періоду до 1939 року	428
Матеріали до бібліографії публікацій архіву за документами періоду до 1939 року	431
Summary	433
Ілюстрації	434

Державний архів Івано-Франківської області (ДАІФО) – складова частина Національного архівного фонду (НАФ) України. Наукова цінність та історична значимість документів ДАІФО визначається передусім унікальністю західноукраїнських земель – споконвічних етнічних земель українців, які в певні історичні періоди входили до складу різних держав, і на території яких традиційно проживали представники багатьох національностей. Архів зберігає документи з історії західноукраїнських земель у складі Речі Посполитої (1752–1772), Австрійської (з 1867 р. – Австро-Угорської) імперії (1772–1918), ЗУНР (1918–1919), Польщі (1919–1939), періодів їх тимчасових окупацій Росією у Першій та Німеччиною у Другій світових війнах, а також з історії Станіславської (з 1962 р. – Івано-Франківської) області після возз'єднання Західної України з УРСР і включення її до складу СРСР (17.09.1939–24.08.1991). На даний час продовжується комплектування архіву документами установ і організацій незалежної України.

Архів створено в грудні 1939 р.; відтоді він неодноразово змінював назву:

- Станіславський обласний історичний архів (1939–1941);
- Державний архів Станіславської області (1941–1958);
- Станіславський обласний державний архів (1958–1962);
- Івано-Франківський обласний державний архів (1962–1980);
- Державний архів Івано-Франківської області (з 1980 р.).

За час свого існування архів підпорядковувався: Архівному відділу УНКВС Станіславської області (1939–1941); Відділу державних архівів УНКВС Станіславської області (1944–1946); Архівному відділу УМВС Станіславської області (1946–1956); Архівному відділу УВС Станіславського облвиконкому (1956–1960); Архівному відділу виконавчого комітету Станіславської обласної Ради депутатів трудящих (1960–1963); Архівному відділу виконавчого комітету Івано-Франківської обласної Ради депутатів трудящих (1963–1977); Архівному відділу виконавчого комітету Івано-Франківської обласної Ради народних депутатів (1977–1988); Головному архівному управлінню при Раді Міністрів УРСР і виконавчому комітету Івано-Франківської обласної Ради народних депутатів (1988–1991); Головному архівному управлінню при Кабінеті Міністрів України й виконавчому комітету Івано-Франківської обласної Ради народних депутатів (1991–1992); Головному архівному управлінню при Кабінеті Міністрів України та Івано-Франківській обласній державній адміністрації (1992–1993); Головному архівному управлінню при Кабінеті Міністрів України та ви-

конавчому комітету Івано-Франківської обласної Ради народних депутатів (1994); Головному архівному управлінню при Кабінеті Міністрів України та Івано-Франківській облдержадміністрації (1995–1998); Головному архівному управлінню України та Івано-Франківській облдержадміністрації (1998–2000); з 01.04.2000 – Держкомархіву України та Івано-Франківській облдержадміністрації.

До 1939 р. на Станіславщині державного архіву не було, документи зберігалися безпосередньо в установах і організаціях. У листопаді 1939 р. розпочав роботу Архівний відділ УНКВС у Станіславській області, діяльність якого була спрямована на організацію обласного архіву. Проводилась робота з виявлення, взяття на облік документів ліквідованих установ та організацій. Багато зусиль у цій справі доклали перші начальники Архівного відділу УНКВС – Ф. Е. Безуглий, М. Я. Вошиков, перші директори архіву – О. В. Іванов, М. Д. Руженцева, співробітники В. С. Коновалова, І. Л. Гакер та ін. Двадцять п'ять фондів, які були своєчасно виявлені й взяті на облік, стали основою створення архіву – зараз це найцінніші фонди ДАІФО. Станом на 01.01.1941 в архіві вже зберігалось 670 534 од. зб. (227 фондів) та 12 478 видань.

Війна перервала роботу архівістів. Основні документи не були евакуйовані, а вивезені таємні фонди та документація архіву, в т. ч. облікова, потрапили під бомбардування неподалік станції Жмеринка. Згідно з актами від 12.08. та 10.11.1944 про збитки, завдані нацистською окупаційною владою архівним органам м. Станіслава, 167 550 од. зб. та 1200 видань було знищено і вивезено за межі України: до Німеччини – матеріали політичних організацій та документи про стан економіки Станіславського воєводства, до Гданська – фонди польських військових установ та дефензиви, до Кракова – невелику групу документів з фонду Станіславського воєводського управління, до Львова – справи інвалідів та єврейські метричні книги. Оскільки відновити довоєнні облікові дані немає можливості, вивезені матеріали не включені до реєстру втрачених національно-культурних пам'яток, і на сьогоднішній день їх подальша доля потребує спеціального дослідження. Після війни, коли архів відновив свою роботу, на обліку в ньому залишилося 460 494 од. зб. (278 фондів)*.

У повоєнні роки архівісти Д. М. Месінг, В. С. Кучна, С. М. Галазика, П. Т. Осадча, Л. А. Кирилук, І. І. Строумова, Т. А. Дюкова та ін. під керівництвом П. В. Супруна, Г. М. Педашенко, В. В. Фірсова, І. Л. Гакера, С. А. Шмиррова, Л. А. Підгайчук, М. П. Кухтара провели роботу з упорядкування та науково-технічного опрацювання документів архіву, які надійшли в основному в розсіпу або в фасцикулах (великих зв'язках непідшитих документів). За свою працю колектив архіву першим серед інших архівів України в 1949 р. був нагороджений перехідним Червоним Прапором МВС УРСР.

З перших днів існування архіву його працівники розпочали також невтомну пошукову роботу. В 40–60-х роках ними були закаталогізовані документи про стан промисловості, сільського господарства, освіти, культури, охорони здоров'я, страйковий рух на західноукраїнських землях. Роботу з каталогізації проводили архівісти Д. М. Месінг, Л. М. Правдива, С. М. Гала-

*ДАІФО, ф. Р-98, оп. 1, спр. 1а, арк. 262–264; ф. Р-906, оп. 2, спр. 33, арк. 1–8, 9; ф. Р-909, оп. 1, спр. 1151, арк. 1–4.

зика, Л. Т. Тайтлер та ін. Виявлені архівістами документи були використані господарсько-економічними установами під час відбудови області після війни. Так Станіславській міській електростанції були передані плани підземної кабельної високовольтної сітки, міськкомунгоспу – плани й креслення каналізаційних систем. Технічні описи, плани, креслення з регуляції рік Дністер, Лімниця, Ворона були використані при укріпленні їх берегів. Архівні документи про поклади корисних копалин, геологічну будову Карпат, підземні багатства Прикарпаття дали надзвичайно цінну інформацію для розвідки і розробки підземних багатств краю.

У 1960 р. був опублікований “Путівник по Державному архіву Станіславської області”*, який вперше ознайомив широку громадськість зі змістом документів, які перебували на загальному зберіганні. Роботу з підготовки путівника здійснили архівісти Л. А. Кудрява, Д. М. Месінг, С. А. Шмирьов, Н. Л. Родинка. У 1983 р. вийшло друге, доповнене і перероблене, видання путівника. Крім того, на цей час архівістами підготовлено численні публікації у пресі, наукових виданнях, дев’ять збірників документів. Збірник документів “Німецько-фашистські окупанти на Станіславщині та боротьба з ними за вигнання з області (1941–1944)” та “Хронологічний довідник про тимчасову окупацію німецько-фашистськими загарбниками населених пунктів Станіславської області і звільнення їх Радянською Армією (1941–1944)”, підготовлені архівістами в 1948–1950 рр., хоча й не були з невідомих причин опубліковані, стали дуже цінними для дослідників і популярними серед них посібниками з історії краю в період Другої світової війни**. У роботі над їх підготовкою брали участь Д. М. Месінг, Л. А. Підгайчук, Є. Г. Богданова, І. Л. Філіпова, В. І. Гриценко, Л. А. Кирилюк, І. Ф. Кухтар, А. М. Педашенко, М. П. Хвостін, М. Л. Гакер, Ю. М. Абрамов, М. Я. Струнський.

Працівники архіву брали участь у підготовці відповідного тому “Історії міст і сіл Української РСР”***, присвяченого Івано-Франківській області, членами його редколегії були А. М. Педашенко та Л. М. Правдива. Директор архіву К. П. Мицан є співупорядником 5-томного збірника “Західно-Українська Народна Республіка. 1918–1923. Документи і матеріали”**** – унікального у світовій історичній науці видання, яке через призму документів і матеріалів висвітлює історію держави від моменту виникнення до кінця існування. Частково на основі документів ДАІФО велась підготовка до публікації томів, які стосуються Івано-Франківської області, таких вагомих видань як “Реабілітовані історією”*****, “Книга Пам’яті України”*****, членом редколегії

*Путівник по Державному архіву Станіславської області / Упоряд.: Л. А. Кудрява, Н. Л. Родинка, Д. М. Месінг, С. А. Шмирьов. Редкол.: П. М. Яцків (ред.) та ін. – Станіслав, 1960. – 171 с.

**ДАІФО, ф. Р-909, оп. 1, спр. 41, арк. 1–148; спр. 64, арк. 1–315.

***Історія міст і сіл Української РСР: В 26-ти томах. – Івано-Франківська область. – К., 1971. – 639 с.

****Західно-Українська Народна Республіка. 1918–1923: Документи і матеріали у 5-ти томах. / Укладачі: О. Ю. Карпенко (відп. ред.), К. П. Мицан. – Івано-Франківськ, 2001–2007.

*****Реабілітовані історією. Івано-Франківська область: У 5-ти томах. – Івано-Франківськ, 2000–2003.

*****Книга Пам’яті України. Івано-Франківська область: У 3-х томах. – Львів, 1998–2003.

яких також є директор архіву К. П. Мицан. Світлини з фондів ДАІФО стали окрасою ілюстрованої історії краю "Прикарпаття: спадщина віків"* – унікального видання, яке нещодавно побачило світ. А безпосередньо агітаційні матеріали ДАІФО мешканці Івано-Франківська мають можливість побачити на виставках до дня міста. За неповних сім десятиків років існування архіву виросла ціла плеяда архівістів, кожен з яких зробив свій внесок у розбудову архівної справи на Прикарпатті.

Загалом, протягом всього періоду діяльності ДАІФО як державна установа забезпечував комплектування, постійне зберігання, охорону, реставрацію, консервацію документів НАФ та всебічне використання наявної в них інформації, здійснював управління архівною справою й діловодством на території області, керівництво 14 архівними відділами райдержадміністрацій та п'ятьма архівними відділами міських Рад. На сьогоднішній день архів має наступну структуру: директор, два заступники, режимно-секретна служба та відділи (зберігання, обліку та довідкового апарату, формування НАФ та діловодства, інформації та використання документів, фінансово-економічний, фізичної схоронності документів). Станом на 01.01.2008 кількість штатних працівників архіву становила 32 чол.

До квітня 1940 р. архів не мав свого приміщення, тому Архівний відділ НКВС орендував невеликі приміщення у приватних осіб. Для створення належних умов зберігання документів, наданих у березні 1940 р., площ було недостатньо. У виділений в 1947 р. будівлі єзуїтського костелу на вул. Грюнвальдській, 3 архів перебував до 1998 р. У червні 1998 р. архів переїхав у приміщення колишньої галантерейної бази на вул. Сагайдачного, 42а. Площі її споруд повністю задовольняють потреби архіву. На сьогоднішній день успішно завершується хід реконструкції галантерейної бази "Талант" під архівосховища, які відповідали б основним вимогам до зберігання документів, здійснюється обладнання їх сучасними стелажми. Усі інформаційні ресурси архіву, які до цього часу знаходилися в трьох різних приміщеннях, зосереджені в одному місці. У читальному залі створені комфортні умови для роботи дослідників.

Станом на 01.01.2008 в ДАІФО на зберіганні знаходилось 3434 фонди, 657 382 од. зб. за 1752–2007 рр., 44 од. зб. науково-технічної документації за 1960–1976 рр., 34 866 од. зб. фотодокументів за 1945–1990 рр., 83 од. зб. фонодокументів за 1947, 1960–1990 рр.

Усі документи архіву поділено на дві великі групи: фонди періоду до 1939 р. та після 1939 р. 578 фондів періоду до 1939 р. включають відносно невеликі групи документів часів Речі Посполитої, Першої світової війни та ЗУНР і дві основні групи документів австрійського (1772–1918) та польського (1919–1939) періодів.

Оскільки Галичина в Першій світовій війні стала ареною запеклих боїв, то особливо цінними є документи цього періоду: фонди начальників повітів (975 од. зб. за 1914–1918 рр.), комендантів, управління завідувача пересуванням військ Галицького округу (1916–1917), міських поліцейських управлінь, військової міліції, урядників поліцейських дільниць, комісій із встановлення збитків, заподіяних приватним особам війною 1914–1918 рр.

*Прикарпаття: спадщина віків. Пам'ятки природи, історії, культури, етнографії. Історико-культурологічне видання / Гол. ред. М. Кугутяк. – Львів, 2006. – 568 с.

та фонди повітових бюро й будівельних експозитур з відбудови Галичини вже польського періоду, які, як видно вже з назв фондів, містять цінну інформацію про історію краю саме в цей драматичний період історії.

Хоча в ДАІФО немає окремих фондів органів влади ЗУНР, документи з її історії виявлені в інших фондах та бібліотеці архіву. Серед них – “Збірник законів, розпорядків та обіжників проголошених державним Секретарятом Зах. Укр. Нар. Республіки” (1918), який включає “Тимчасовий основний закон про державну самостійність українських земель бувшої австро-угорської монархії” від 13.10.1918, закони від 16 і 21.11.1918 про тимчасову адміністрацію і організацію судової гілки влади та ін.; “Вісники державних законів і розпорядків Західної Области Української Народної Республіки” (1919), в якому опублікована і “Ухвала Української Національної Ради з дня 3 січня 1919 р. про злуку Західно-Української Народної Республіки з Українською Народною Республікою” та ін.; інформаційні матеріали періоду ЗУНР із колекції інформаційних матеріалів для населення (оголошення, звернення УНРади, Державного секретаріату, Начальної Команди Української Галицької Армії та ін.; відозва УНРади в Станіславі від 1 листопада 1918 р. про встановлення української влади в повіті; оголошення про створення для запобігання анархії, голоду і неспокою при повітовій УНРаді в Станіславі тимчасової спільної адміністративної комісії з представників УНРади, Польського повітового комітету, єврейської та німецької національних Рад; протоколи засідань магістрату Станіслава у період ЗУНР; закон про амністію 1921 р., розроблений урядом ЗУНР в екзилі; звернення Української Національної Ради від 1 листопада 1921 р. до населення Західної України, листівки із закликами до бойкоту польського перепису населення 1921 р.; інформації про діяльність українських урядів у еміграції, колишніх членів Української Національної Ради, Євгена Петрушевича та інших лідерів українських організацій у Польщі та за кордоном; друкований орган уряду ЗУНР “Український прапор”. У фондах повітових шкільних рад та бібліотеки також є “Вісники Державного Секретаріату освіти й віросповідань” (1919), які містять шкільні закони, розпорядження щодо державної мови, змін у галузі шкільництва; списки вчителів, які склали присягу ЗУНР; автограф Агенора Артимоновича. У колекції документів з історії освіти періоду ЗУНР зберігається інструкція Міністерства народної освіти УНР до закону про управління освітою в Українській Народній Республіці та автограф і особиста печатка міністра віросповідань УНР професора Івана Огієнка (митрополита Іларіона).

В архіві є окремих фонд Начальної Команди Української Галицької Армії; інформації про перехід у Чехословаччину українських військових формувань; донесення органів поліції та листування про нагляд за колишніми військовослужбовцями УГА, УСС, військовополоненими; список командного складу УГА та її колишніх військовослужбовців – мешканців окремих повітів Станіславського воєводства; унікальний альбом фотографій видатних українських діячів, вояків УГА, УСС та інших військових формувань, цивільних та військових осіб, звільнених у 1920-х рр. з таборів, у т. ч. Євгена Коновальця, Софії Галечко, Григорія Коссака, Лева Бачинського, Кирила Трильовського, Ярослава Барановського, Дмитра Палієва, Юрія Стефаника, Матвія Стахова та ін.

Крім цього, в архіві є фонд Управління коменданта Армії УНР, матеріали про перебування частин Армії УНР у Снятинському повіті, протоко-

ли допитів, списки та фотографії окремих військовослужбовців Армії УНР, листування з питань розслідування діяльності генерал-хорунжого Армії УНР Юрія Тютюнника.

З цієї буремної доби архів зберігає і матеріали слідства та листування з питань переходу групою осіб на чолі з Нестором Махном польсько-румунського кордону та їх інтернування, у т. ч. лист Нестора Махна від 23.04.1922.

Фонди польського періоду (1919–1939) вигідно вирізняються повнотою комплектування і відображають найрізноманітніші аспекти розвитку Польщі загалом та Станіславського воєводства зокрема: адміністративно-територіальний поділ, соціально-економічну та суспільно-політичну й релігійну ситуацію, виборчі процеси, діяльність органів влади, поліції й місцевого самоврядування, стан преси, освіти та ін. Документи ДАІФО ілюструють політику польської влади, спрямовану на придушення українського національно-визвольного руху та полонізацію українського населення. Значну частину документів, які стосуються суспільно-політичного руху, розсекречено лише в 1990–1994 рр., і вона, на нашу думку, ще не в повній мірі введена в науковий обіг.

Архів зберігає документи з історії українського національно-визвольного руху у всіх його аспектах та проявах. Серед них – законопроект українських депутатів сейму про закріплення в конституції Польщі прав автономії для Західної України; інтерпеляції українців-депутатів сейму Лева Бачинського, С. Назарука та ін., прокламації, вимоги, протести українського населення проти політичного терору, “пацифікації”, безчинств органів поліції та їх каральних загонів, порушень і фальсифікацій під час проведення виборів та переписів населення, переслідувань і незаконних звільнень українців з роботи; звіти й донесення органів влади й поліції про виступи українського населення проти рішення Ради Амбасадорів про приєднання Західної України до Польщі, бойкот українським населенням перепису 1921 р. і виборів до сейму й сенату Польщі 1922 р., призовів до польської армії, протести українських організацій і населення проти законопроектів уряду Польщі, спрямованих на колонізацію Західної України, боротьбу української громадськості проти полонізації, за викладання у школах рідною мовою; розпорядження органів влади, військових і правоохоронних установ про боротьбу з українським національно-визвольним рухом; матеріали діяльності українських партій, громадських організацій, товариств. Серед них і унікальні документи: відозви, листівки УВО-ОУН із закликами до боротьби за Українську Соборну Самостійну Державу, українську школу, з приводу відзначення річниць проголошення ЗУНР та її злуки з УНР; лист та автограф Степана Бандери; фотографія видатних членів ОУН Миколи Сціборського, Дмитра Андрієвського, Д. Демчука, Л. Костаріва, П. Кожевнікова, В. Дренькайла та ін.

Матеріали з історії українського національно-визвольного руху містяться також у справах із фондів органів юстиції, які належать до групи т. зв. “політичних”: про обвинувачення осіб у діяльності, спрямованій проти польської держави, за приналежність до УВО-ОУН, ФНЄ, УСРП, організацію осередків “Пласту”, нелегальний перехід у 1938–1939 рр. польсько-чехословацького кордону з метою вступу до легіону “Карпатська Січ” та ін. Серед них і справа захисту адвокатом д-ром Я. Крижанівським о. Івана

Лятишевського – пароха в Ланчині, обвинуваченого у підробці документів (за внесення в метричні книги прізвищ в існуючій українській мовній транскрипції та вимові), яка є, на наш погляд, показовою для даного історичного періоду. У фондах зберігаються матеріали розслідування резонансної акції ОУН – нападу на пошту в Городку, справи відомих українських діячів Степана Бандери, Івана Голуба, Михайла Горбового, Катерини Зарицької, Степана Кузика, Остапа Луцького, Дмитра Палієва, Кирила Трильовського, Дарії Полотнюк (Ірини Вільде), Олени Кисілевської (Олени Галичанки), Миколи Ясінського та ін. У справах містяться протоколи допитів, конфісковані поліцією унікальні матеріали – комунікати керівництва УВО-ОУН, друковані органи “Сурма”, “Розбудова нації”, заборонені цензурою й конфісковані видання (“Катехизм українця”, “Український голос”, “Народне слово”, “Світ молоді”, “Голос Покуття”, “Новий час”, “Дзвіночок”, брошура “До боротьби за душу української дитини”, драма Бориса Грінченка “За батька (степовий гість)”, твір М. Романенчука “Бій під Крутами”, збірник українських різдвяних колядок “Прийди, месіє наш”, великодня листівка “Христос воскрес – воскресне Україна!” (худ. Святослав Гординський), рукописи, листи, фотографії, автографи відомих осіб – Лева Бачинського, Марка Черемшини, Ірини Вільде, Олени Галичанки, Дмитра Левицького, Остапа Луцького, Андрія Мельника, Юлія Олесницького, Кирила Трильовського, Семена Стефаника, Марії Омельченко, Володимира Целевича та ін.

Загалом, фонди органів влади, суду, прокуратури, поліції, доповнюючи один-одного, створюють цілісний суспільний блок. Найбільш інформативними серед їх документів є: інформаційні комюніке Міністерства внутрішніх справ; звіти воєводських управлінь Польщі, інформації повітових староств, донесення, рапорти секретних агентів поліції про політичну ситуацію, стан безпеки, діяльність політичних партій, громадських організацій, товариств, профспілок, страйковий рух; статuti, короткі характеристики, відомості про органи правління партій та громадських об'єднань.

Органи державної влади до 1939 р. представлені фондами найвищого адміністративного органу на території воєводства польського періоду – Станіславського воєводського управління, повітових староств, які діяли в австрійський і польський періоди, та тимчасових російських окупаційних органів влади періоду Першої світової війни.

Матеріали, що відображають діяльність повітових староств, зберігаються у 13 фондах (15 177 од. зб. за 1893–1939 рр.). Крім документів, які висвітлюють історію краю у польський період, у фондах повітових староств зберігаються циркуляри міністерств і відомств Австрії, Галицького намісництва, окремі документи про суспільно-політичний рух в Австро-Угорській імперії, діяльність осередків “Січі” та ін.

У зв'язку з тим, що на зберігання до архіву надійшли документи тільки дев'яти повітових староств, чи не єдиним джерелом із вивчення історії 16-ти повітів, які входили до складу Станіславського воєводства, є фонд Станіславського воєводського управління. Слід зауважити, що це, на нашу думку, найцінніший фонд ДАІФО, який включає 15 812 од. зб. за 1921–1939 рр. і містить документи з історії ЗУНР, українського національно-визвольного руху, історії Польщі, у т. ч. документи центральних органів влади, Білостоцького, Віленського, Волинського, Краківського, Люблінського, Львівського, Поліського, Тернопільського воєводських управлінь та органів

поліції, чисельну групу джерел з історії польської, єврейської, німецької національностей та ін.

Органи поліції представлені фондами періоду Першої світової війни та польського періоду – Станіславського воєводського управління поліції (2 885 од. зб.), 13 повітових управлінь поліції (1 534 од. зб.), Станіславського міського комісаріату (279 од. зб.) та постерунків поліції (125 фондів, 2 680 од. зб.). Серед них і фонди з групи полоністики ДАІФО: Перемишльського окружного, Сяноцького та Яслівського повітових управлінь поліції.

Серед групи фондів військових інституцій, крім названих вище установ періоду Першої світової та ЗУНР, є ще фонди окремих формувань та мілітаризованих організацій польського періоду.

Цікавим, на наш погляд, є і фонд Городенківського комісаріату прикордонної охорони, який містить документи про політичну й криміногенну ситуацію на польсько-румунському і польсько-чехословацькому порубіжжі в 1921–1939 рр.

Хоча судочинство краю представлене в архіві далеко не в повному обсязі, але наявні фонди установ юстиції дають уявлення про його структуру в цілому, причому в різні історичні періоди. Станова система судочинства, яка існувала в Австрії до 1849 р., представлена всіма видами судів – фондом шляхетського суду в Станіславі (1792–1856), окремих магістратських (1790–1867) та домінікальних (1830–1855) судів. В архіві є документи Станіславського й Коломийського окружних (6 458 од. зб. за 1879–1939 рр.) та 18 повітових судів (10 644 од. зб. за 1877–1939 рр.), які почали діяти після впровадження нового австрійського Положення про судоустрій 1849 р. Гродські суди – реорганізовані в результаті судової реформи 1928 р. у Польщі повітові суди – безпосередньо представлені 25-ма фондами. Їх доповнюють п'ять фондів судових виконавців, які діяли при них. Крім фондів судів загальної юрисдикції, на зберігання до архіву надійшов і фонд районного військового суду в Станіславі (1919–1926), який належав до спеціальних судів.

Щодо документів органів прокуратури, то в ДАІФО є тільки один фонд Станіславської державної прокуратури австрійського періоду (163 од. зб. за 1863–1918 рр.) та три фонди прокуратур окружних судів польського періоду (4 761 од. зб. за 1919–1939 рр.), серед яких фонд Сяноцького відділення прокуратури Яслівського окружного суду, який теж належить до групи полоністики ДАІФО. Крім цього, в архіві є 32 фонди адвокатів (296 од. зб. за 1907–1939 рр.) та 18 фондів нотаріусів (1 116 од. зб. за 1873–1939 рр.).

У фондах судів, окрім матеріалів, які висвітлюють суспільно-політичну, криміногенну ситуацію, є матеріали й про різноманітні аспекти соціально-економічного розвитку краю, врегулювання проблем у сфері майнових та сімейних відносин: справи про встановлення батьківства, спадщини на майно, опіки над неповнолітніми дітьми, сплату аліментів, надання дозволів на одруження, визнання прав власності, за позовами осіб про врегулювання фінансово-майнових спорів; заяви про записи в іпотечні книги прав власності та рішення суду з питань їх розгляду; акти про смерть мешканців міста Галича (1848–1855 рр.); свідоцтва про смерть мешканців міста Кути (1833–1855 рр.); книги обліку домоволодінь і земельних ділянок; збірники документів (судові рішення, вироки, скарги, апеляції та документи їх розгляду, свідоцтва про народження, шлюб, смерть, посвідчення особи, декла-

рації про успадкування, право власності, заповіти, дарчі грамоти, нотаріальні акти – договори (про купівлю-продаж, дарування майна та ін.), контракти (шлюбні, дарчі, купівлі-продажу, обміну нерухомого майна) з додатками планів розташування окремих об'єктів нерухомості, боргові зобов'язання та ін.). У фондах нотаріусів також є збірники нотаріальних актів, які містять перші примірники договорів, контрактів, заповітів, дарчих грамот, боргових розписок та ін.

Органи місцевого самоврядування представлені документами Тимчасового відділу самоврядування у Львові (1920–1927), фондами окремих повітових відділів (836 од. зб. за 1884–1913, 1919–1939 рр.) та органів самоврядування міських і сільських громад Станіславського воєводства. Серед документів є інформації про діяльність магістратів, гмінних управ, соціально-економічний розвиток населених пунктів, плани міст. До найдавніших документів архіву належить фонд магістрату Войнилова (1773–1795). Матеріали з історії міста Станіслава за 1841–1939 рр. зберігаються у фондах магістрату, міської управи міста, гмінних управ Княгинин-Села та Княгинин-Колонії – населених пунктів, які в 1924 р. були приєднані до Станіслава. Загалом, це одні з найцікавіших фондів архіву, оскільки містять інформацію про соціально-економічний, суспільний, культурно-освітній розвиток, забудову й благоустрій міста. Серед документів – проект статуту (1868), опис майна і капіталу громади (1889, 1894), бюджет міста (1890); звіти про епідемії, збитки від пожеж, граду та інших стихійних лих (1884–1915); план, фотографія герба, анкети на видачу посвідчень мешканцям, журнали переписів населення за 1857, 1880, 1900 рр. (це єдині переписи, які зберігаються в архіві); списки мешканців міста станом на серпень 1939 р., власників будинків (1870, 1880), призовників та ін. У цих фондах збереглися й цікаві документи з історії інших міст Польщі.

Інформацію про стан промисловості, сільського господарства, торгівлі, банківської системи, аграрні відносин, процеси парцеляції та концентрації земельних угідь, становище у сфері власності на землю, страйковий рух, безробіття тощо містять документи 67 фондів. Економічна ситуація краю представлена документами практично всіх галузей народного господарства. В архіві є фонди Станіславського окружного гірничого управління (2 070 од. зб. за 1872–1939 рр.) та інших установ і підприємств гірничорудної промисловості, Станіславського промислового інспекторату, заводів, Станіславської міської електростанції, друкарні, управлінь із регуляції рік, Станіславського відділення Львівської окружної Дирекції державних залізниць, Станіславської фінансової палати та фінансових управлінь державними акцизами та монополіями, відділення державного “Банку польського” у Станіславі, установ торгівлі, кооперації, сільського господарства, у т. ч. Львівської окружної та Станіславської воєводської земельних палат, сільськогосподарського інспекторату, окружних та повітових земельних управлінь, бюро з фінансово-земельних питань, арбітражних управлінь у майнових справах землевласників; еміграційної біржі та фонду праці, окружного управління фонду безробітних, еміграційного синдикату та інших установ. Серед документів цих фондів – анкетні дані, плани, креслення, технічні описи, плани-проекти підприємств, установ; відомості про стан гірничої промисловості, поклади корисних копалин; листування з питань видачі дозволів на будівництво; матеріали про міграцію населення воєводства, у т. ч.

особові документи осіб, які оформляли дозвіл на виїзд за кордон, та іноземців, які проживали в Станіславському воєводстві.

Джерела з історії освіти містяться як у фондах органів освіти (Станіславського та Коломийського шкільних інспекторатів (3 117 од. зб., 1908–1939 рр.), чотирьох повітових шкільних рад (2 148 од. зб., 1881–1933 рр.), державної екзаменаційної комісії з атестації вчителів початкових шкіл), так і у фондах навчальних закладів – дев'яťох учительських семінаріях (367 од. зб., 1873–1938 рр.), 26 гімназій (1056 од. зб., 1785–1939 рр.), двох ліцеїв, 53 народних шкіл (1726 од. зб., 1861–1939 рр.). Освітнянські документи, як відомо, за відсутності відповідних метричних документів, стають цінними генеалогічними матеріалами, оскільки в журналах успішності або класних журналах навчальних закладів є й біографічні дані про учнів.

25 фондів українських громадських організацій і товариств (“Прогрес”, “Каменярі”, “Січ”, “Сільський господар”, “Рідна школа”, “Сокіл”, “Союз українок”, Марійської конгрегації жінок і дівчат, куренів “Пласту”, УФОТО) та 44 фонди польських громадських об’єднань суттєво доповнюють картину суспільно-політичного життя Станіславського воєводства. Цікаві матеріали про розвиток туризму і потенційні можливості краю є, наприклад, у фондах Станіславського відділення “Польського татранського товариства”, міжкомунального союзу “Карпати Східні”, “Товариства приятелів Гуцульщини”.

Унікальна колекція метричних книг церков, костелів, синагог Станіславського воєводства (916 од. зб. за 1752–1938 рр.), в умовах підвищеного інтересу до генеалогії, широко використовується для довідкової роботи. Разом із колекцією, до найдавніших документів архіву належать і матеріали фонду Коломийського римо-католицького деканату (115 од. зб., 1769–1938 рр.), серед яких є розпорядження римо-католицької митрополичої консисторії та Львівського архієпископа (1780–1925), результати канонічних візитацій парафій у 1769–1774 рр., деякі документи про діяльність церковних братств. Документи фонду Станіславської греко-католицької консисторії (1 199 од. зб. за 1788–1944 рр.) теж належать до найцінніших фондів архіву, оскільки висвітлюють значний хронологічний період та містять численну інформацію з історії релігії та діяльності церковних установ Станіславської єпархії, яка охоплювала територію сучасної Івано-Франківської області та деяких районів Тернопільської та Чернівецької областей. У фонді зберігаються протоколи засідань консисторії, єпархіального суду, церковних товариств, відомості про діяльність і особові справи священиків, студентів духовної семінарії, описи майна парафій, листування Львівської митрополичої та Станіславської консисторій з парафіями, деканатами, священиками.

У фондах ДАІФО є численна група джерел з історії іудейської громади краю. Наявні окремі фонди Станіславської, Коломийської, Заболотівської, Княгининської, Отинійської та Тлумацької єврейських релігійних громад, Станіславської єврейської гімназії, Коломийського приватного загальноосвітнього жіночого ліцею, Станіславської професійної жіночої школи та Станіславського єврейського гуманітарного товариства “Ахдут Бнай Бріт”. Разом із тим, чимало документів з історії євреїв містять інші фонди архіву.

Серед фондів періоду до 1939 р. є лише один особовий фонд – Станіславського воєводи Стефана-Віктора Паславського (12 од. зб. за 1885–

1939 рр.), серед документів якого є матеріали про суспільно-політичний рух у м. Торунь, Білостоцькому та Станіславському воєводствах, біографічні документи родини Паславських, листи, грамоти та ін.

Крім згаданих вище колекцій, у 2005 р. під час впорядкування фондів науково-довідкової бібліотеки архіву була створена “Колекція інформаційних матеріалів для населення”, яка включає 495 плакатів, оголошень, афіш, стінних газет та інших агітаційних матеріалів за 1875–1944 рр. Серед них – запрошення на бенефіс 11 та 18 травня 1875 р. в Станіславі Лева Наторського та Марії Романович – акторів українського театру товариства “Руської Бесіди” у Львові; інформаційні матеріали періоду ЗУНР, Першої і Другої світових воєн та ін.

Фонди періоду після 1939 р. поділяються на три групи: документи радянського періоду (1939–1941, 1944–1991), періоду німецької окупації (1941–1944) та незалежної України (1991–2006).

Документів довоєнного часу (1939–1941) збереглося надзвичайно мало. В них лише частково висвітлено перші кроки встановлення радянської влади на західноукраїнських землях.

Цінними є фонди установ, організацій і підприємств періоду німецької окупації Станіславської області (1941–1944), частково розсекречені в 1992–1993, 1995, 1998–1999 рр. Вони містять директиви, циркуляри і розпорядження губернатора дистрикту Галичина, документи Львівського апеляційного суду, окружних староств, міських та волосних управ, Коломийського окружного шкільного інспекторату, цивільні та кримінальні справи судів, документи бірж праці, кас соціального забезпечення та ін. У 2002 р. на облік надійшла й цікава колекція документів періоду Другої світової війни (12 од. зб. за 1941–1945 рр.): накази, протоколи допитів та інші матеріали про перебування громадян у гестапо; фотографії розкопок захоронень масових жертв, що загинули від рук нацистів, на території єврейського цвинтаря м. Станіслав.

Фонд Станіславської надзвичайної державної комісії з обліку збитків і злодіянь, заподіяних німецькими загарбниками та їх співниками, розсекречений у 1990 р., містить постанови, доповідні записки, спеціальні повідомлення, відомості, акти Надзвичайних державних комісій (обласної, районних), протоколи допитів свідків злочинів, списки замордованих, розстріляних та вивезених до Німеччини жителів області, узагальнюючі дані про злочини окупантів та ін. У фонді також зберігаються документи про Голокост єврейського населення області.

На зберігання до держархіву області надійшли від Управління СБУ Івано-Франківської області фільтраційні справи громадян, що повернулися з примусових робіт у Німеччині та кримінальні справи реабілітованих. Серед них – матеріали архівно-слідчої справи Лукача Семена Михайловича – єпископа, професора богослов'я Станіславської духовної семінарії, оголошеного Папою Римським блаженним як новомученика і вірного слуги Божого УГКЦ, репресованого в 1949 р. за ст. 54-10 ч. 2-а КК УРСР.

До фондів радянського періоду належать документи місцевих органів державної влади і управління, органів юстиції, суду і прокуратури; виборчих комісій з виборів до Верховних Рад СРСР і УРСР, місцевих Рад народних депутатів; організацій, підприємств народного господарства (промисловості, аграрного сектору, фінансів, торгівлі, споживчої кооперації,

комунальної сфери, транспорту, зв'язку, органів статистики, державного контролю), установ і організацій культури, побуту, органів народної освіти, навчальних закладів, культосвітніх організацій, органів охорони здоров'я і лікувальних закладів, установ соціального забезпечення та громадських організацій. Найважливіша частина з цієї групи – це фонди виконавчих комітетів обласної, районних, міських, сільських та селищних Рад депутатів трудящих.

Документи фонду виконавчого комітету Івано-Франківської обласної Ради народних депутатів належать до групи найцінніших фондів радянського періоду, оскільки містять комплексні відомості про народногосподарський, соціально-культурний розвиток області в той час. Ці документи активно використовуються для довідкової роботи, оскільки серед них є: протоколи засідань, постанови, розпорядження, рішення облвиконкому (в тому числі важливі рішення майнового характеру – про виділення і передачу приміщень, відведення земельних ділянок, створення установ, організацій та ін.); документи про підготовку та проведення виборів; постанови, подання про нагородження орденами і медалями; документи про адміністративно-територіальні зміни та ін. Чисельною є група документів фонду, яка висвітлює становище в сільському господарстві, складні процеси перебудови його на т. зв. “соціалістичних засадах”. Документи, що стосуються репресій проти селянства (рішення облвиконкому від 15, 20 березня 1951 р. “Про виселення куркульських сімей з території Станіславської області”, списки куркульських господарств та ін.), були розсекречені в 1990 р. У фонді облвиконкому містяться документи про масові переселення українців з Польщі та поляків з України, мешканців Станіславщини у східні та південні області України і в Казахстан, “зселення” хутірських господарств та ліквідацію в області цілих населених пунктів. Доповнюють документи облвиконкому матеріали райміськвиконкомів, облфінвідділу та районних фінвідділів, переселенського відділу при управлінні сільського господарства і заготівель Станіславської області та ін.

У документах фонду Уповноваженого Ради у справах релігійних культів при Раді Міністрів СРСР у Станіславській області є детальна інформація про релігійну ситуацію в області (1944–1987), зокрема вони висвітлюють драматичний період історії римо-католицької та греко-католицької церков у 1944–1987 рр. Фонд містить: звіти, таблиці про наявність релігійних громад, товариств, діючих храмів 1944–1945 рр.; документи про діяльність та закриття монастирів, про ліквідацію УГКЦ у процесі “возз'єднання” греко-католицької і православної церков в області, про використання культових приміщень та ін. Інформацію про релігійну ситуацію в області в 1944–1964 рр. доповнюють документи фонду Уповноваженого Ради у справах православної церкви при Раді Міністрів СРСР в Івано-Франківській області та облвиконкому з даного питання, які в цілому висвітлюють антирелігійну політику радянської влади.

У ДАІФО зберігаються фонди громадських організацій (1939–1991), які надійшли 2 вересня 1991 р. з архіву Івано-Франківського обкому Компартії України. Переважна більшість із них – документи обласного, районних та міських комітетів КПУ, комсомольських організацій. Незначна частина – документи політвідділів МТС, первинних партійних організацій та персональні справи членів КПРС. Фонд обкому КПУ є основною дже-

рельною базою для вивчення історії області в радянський період, оскільки саме його документи розкривають партійну політику на західноукраїнських землях: боротьбу з ОУН-УПА, масові депортації населення, розкуркулення селянства, примусову колективізацію, хлібозаготівельні кампанії тощо, і загалом процеси становлення і утвердження радянського режиму в регіоні. У стенограмах зборів партійного активу області, партійних конференцій за 1944–1950 рр., у виступах секретарів ОК КП(б)У, начальників обласного управління та районних відділів НКДБ і НКВС, командуючих Прикарпатським військовим округом, окремих військових формувань, прокурорів є відомості про діяльність ОУН-УПА. Вони свідчать про розмах та методи боротьби, дії регулярної армії, факти свавілля з боку військовослужбовців. Документи підтверджують, що боротьба велася не тільки з ОУН, а з усім свідомим українством, яке компартійні діячі іменували “жовто-блакитними залишками українських буржуазних націоналістів”, “куркульством”. Серед “ворогів” були й учні шкіл, вчителі, цілі родини членів ОУН і “розкуркулених” селян, у т. ч. з малолітніми дітьми. Документи фонду про хід підготовки до виборів до Верховної Ради СРСР 1946 р. яскраво висвітлюють “демократичність” виборів на Західній Україні. Спільні рішення облвиконкому і ОК КП(б)У та інші документи фонду з питань хлібозаготівель проливають світло на політику радянської влади щодо українського селянства, особливо в період неврожаю та голоду 1946–1947 рр. А судові справи цього періоду з фондів районних народних судів, які також зберігаються в архіві, вражають жорстокістю – за декілька колосків багатодітних матерів засуджують до 5–8 років ув’язнення.

Складні суспільно-політичні процеси 1989–1990 рр. також знайшли своє відображення в документах фондів колишнього партархіву.

Серед 16 фондів періоду незалежності – документи територіальної виборчої комісії територіального виборчого округу №85 та колекція документів і матеріалів про хід виборів Президента України та Помаранчевої революції (2004–2005), окружної виборчої комісії територіального виборчого округу №79 з виборів народних депутатів України 26 березня 2006 р. та агітаційні матеріали виборчої кампанії, обласного відділення фонду “Взаєморозуміння і примирення”, великих промислових підприємств – “Карпат-пресмаш”, “Автоливмаш”, Спеціального конструкторського бюро ливарних автоматичних ліній (СКБ ЛАЛ) та ін.

Архів зберігає 13 фондів особового походження періоду після 1939 р. Серед них – колекція документів перших архівістів; особові фонди академіка Академії вищої школи, професора, д. і. н. Володимира Грабовецького; історика-славіста, кандидата історичних наук Ярослава Мельничука; історика-краєзнавця Володимира Морозюка; кандидата сільськогосподарських наук, члена-кореспондента Лісівничої АН України Павла Трибуна; заслуженого артиста УРСР Олександра Светланова та ін. У 2000 р. фонди архіву поповнилися цікавою колекцією Корнила Когутяка – секретаря Крайової Управи Братства колишніх вояків І-ої Української Дивізії Української Національної Армії у Канаді. 22 од. зб., які ввійшли в особовий фонд Корнила Когутяка, та 104 найменування книг, часописів та 8 комплектів газет, що поповнили фонд бібліотеки, висвітлюють 50-літню діяльність Братства, історію українського війська та загалом проблеми історії та сьогодення України.

34 519 од. зб. фотодокументів за 1945–1990 рр. відображають багато аспектів суспільного, економічного, наукового та культурного будівництва на Івано-Франківщині. Вони зафіксували відбудову народного господарства в повоєнні роки, будівництво гігантів промисловості: Бурштинської ГЕС, Калуського хіміко-металургійного комбінату та “Хлорвінілу” (нині “Оріана”), нафтопроводу “Дружба”, компресорної станції в м. Богородчани і газопроводу “Уренгой – Ужгород”, Коломийського заводу сільськогосподарських машин та інших об’єктів. В архіві зберігаються також фото видатних людей Прикарпаття, знімки центральної частини м. Станіслава та окремих будівель (1937–1939): ратуші, театру, пам’ятника Адаму Міцкевичу та ін.

79 од. зб. фонодокументів за 1960–1985 рр. зберігають записи українських народних пісень та творів українських композиторів у виконанні відомих солістів (Г. Кременя, М. Кривеня, М. Сливоцького, Т. Сорохана, В. Турко, М. Фокшея та ін.), художніх колективів області (Гуцульського ансамблю пісні й танцю Івано-Франківської обласної філармонії, оркестрів народних інструментів, ансамблів троїстих музик, дударів, сопілкарів, дримбарів, цимбалістів, хорових капел, інструментального ансамблю “Усмішка” та ін.) та ін.

У ДАІФО функціонує науково-довідкова бібліотека, в якій станом на 01.01.2008 зберігаються 18 242 примірники книг та брошур XV–XXI ст., 26 924 номери журналів, 1945 річних підшивок газет. На підставі розпорядження Представника Президента України в Івано-Франківській області №163 від 22.04.1993 про повернення Івано-Франківському єпархіальному управлінню УГКЦ релігійної літератури, яка була вилучена з духовних семінарій і церков, держархів області згідно акту №1 від 15.06.1993 передав бібліотеці Богословського катехитично-теологічного інституту 1991 найменування (в кількості 2 861 прим.) літератури. Серед них були й перші друковані видання в Україні (кінця XVI – початку XVII ст.): знаменита “Острозька Біблія” (1581), “Євангеліє” (Вільно, 1600), “Часослов” (Львів, 1600) та ін. На даний час у бібліотеці архіву є дві рукописні книги, написані старослов’янською мовою: “Трефолог” [1431] і “Трефологійон”, які включають щомісячні євангельські читання, молитви; стародруки XVI–XVII ст.; політична, історична, законодавча, довідкова, краєзнавча, природнича, філософська, релігійна література; вісники законів Австро-Угорщини, Галичини, Польщі; енциклопедії, словники та ін. Цінним надбанням архіву є “Атлас України і суміжних країв”, виданий у 1937 р. у Львові під загальною редакцією В. Кубійовича. Бібліотека також зберігає колекцію місцевих газет і журналів, особливо цінними серед яких є газети періоду ЗУНР (“Республіка”, “Республіканець”), “Діло”, “Нова зоря”, “Новий час”, “Громадські вісті” та преса періоду німецької окупації (“Українське слово”, “Станиславівське слово”, “Самостійна Україна”, “Рогатинське слово”, “Краківські вісті” та ін.). Багато книг і видань мають значну бібліографічну цінність.

* * *

У першому томі путівника представлено 578 фондів періоду до 1939 р., у другому буде подано фонди радянського періоду (1939–1941, 1944–1991), Другої світової війни (1941–1944) та періоду незалежної України.

При підготовці путівника був використаний досвід архівістів, набутий за час існування архіву, науково-довідковий апарат до фондів (описи, перед-

мови до описів, огляди, облікові документи, матеріали справ фондів тощо), особливо путівник, виданий у 1960 р., у період хрущовської “відлиги”, методичні рекомендації*. Але, слід зазначити, що попередні видання путівника, безсумнівно, цінні з інформаційної точки зору, характеризувалися, в силу історичних обставин, тенденційністю, комуністичною методологією. Тому назріла потреба у створенні такого науково-довідкового апарату до фондів ДАІФО, який не містив би ідеологічних нашарувань та висвітлював усі інформаційні ресурси архіву, не поділяючи їх на більш чи менш значущі. При цьому враховано, що основний масив особливо цінних документів архіву тривалий час знаходився на таємному зберіганні й відносно нещодавно був розсекречений і переданий на загальне зберігання. Для того, щоб донести цю інформацію до потенційних користувачів, у процесі роботи над путівником була звернена особлива увага на фонди, які за рахунок розсекречених документів значно збагатили свою джерельну базу. Робочою групою з підготовки путівника була проведена широка дослідницька робота з виявлення і описання в анотаціях до фондів особливо цінних, унікальних документів, джерел із історії ЗУНР. Коли заголовки справ не достатньо розкривали їх зміст, або необхідно було здійснити ті чи інші уточнення, досліджувались власне документи. Тому підготовлений путівник не є переробленим і доповненим виданням попередніх путівників, а цілком новим, самостійним виданням, побудованим за принципово іншою схемою.

Специфіка фондоутворення в ДАІФО спонукала укладачів путівника відійти від хронологічної схеми групування фондів за історичними періодами, що використовувалася в попередніх виданнях путівника, та на якій побудована більшість аналогічних путівників. Значна частина фондів ДАІФО періоду до 1939 р. містить документи, які охоплюють значні часові проміжки (як, наприклад, найстаріший фонд ДАІФО “Коломийський римо-католицький деканат” – 1769–1938 рр.), тобто включає у свої хронологічні рамки як періоди Речі Посполитої, так і Австрійської (з 1867 р. – Австро-Угорської) імперії, ЗУНР, міжвоєнної Польщі. Визначення приналежності фондів до певних історичних періодів тільки за датою заснування або ранніми крайніми датами документів, на нашу думку, суттєво звузило б використання всього джерельного багатства ДАІФО. Багато установ, розпочавши діяльність в австрійський період, продовжували її надалі, тому містять документи і польського періоду та ін. Фондовий масив ДАІФО є, в першу чергу, джерельною базою до вивчення історії західноукраїнських земель, територіальну приналежність яких у певні історичні періоди до складу тих чи інших держав відображають історичні довідки, крайні дати документів, а детальніше цей аспект розкритий у довідці про адміністративно-територіальний поділ краю в додатках до путівника. Тому, з погляду складу й змісту документів ДАІФО, більш доцільною є галузево-тематична схема систематизації фондів, відповідно до якої фонди згруповані за характером діяльності фондоутворювачів. Виділені такі основні розділи: органи державної влади; органи місцевого самоврядування; установи суду та прокуратури, адвокатура, нотаріат; органи поліції, в’язниця; військові установи й організації, прикордонна охорона; економічні установи; установи праці й

*Лозова С. Деякі зауваження щодо методики укладання путівників по фондах архівів // Студії з архівної справи та документознавства. – 2002. – Том 8. – С. 288–289.